

Programma Voedselzekerheid

Het programma voor voedselzekerheid is opgestart in 2020 als antwoord op de crisis veroorzaakt door COVID-19. Vanwege de coronacrisis was Peru genoodzaakt haar grenzen hermetisch te sluiten waardoor er geen toeristen het land meer binnen kwamen en duizenden families, tot dan toe financieel afhankelijk van het toerisme, hun inkomsten op zagen drogen. Van de een op de andere dag waren families weer geheel afhankelijk van de eigen productie van levensmiddelen. De bewoners van de Peruaanse hooglanden zijn herders, zij hoeden lama's en alpaca's. Op 4.000 meter hoogte in de Andes groeiden tot voor kort alleen aardappelen en het dieet van de mensen bestond dan ook voor het overgrote deel uit aardappel; aardappel bij het ontbijt, aardappelen tijdens de lunch en aardappelen voor het avondeten. De maaltijden werden aangevuld met wat caviavlees, af en toe een ei en heel af en toe een stukje kip of alpacavlees.

HoPe begon met het verbouwen van groentes in groentetuinen en -kassen op de scholen die vanwege de pandemie gesloten waren. Met de ouders werd begonnen met de bouw van meer groentekassen voor de scholen. Het idee is om samen met de ouders groentes te verbouwen, groentes die we tegen een symbolische prijs aan de leden van de gemeenschap verkopen. Tegen de tijd dat de scholen weer open gaan worden de groentes gebruikt binnen het voedselprogramma op school.

Bewoners van de gemeenschappen werden uitgenodigd om ook thuis een groentetuin aan te leggen en een groentekas te bouwen. De tuinen en de kassen op de scholen dienen als proeftuinen waar de deelnemers aan het programma de technieken van het verbouwen van groentes leren.

We begonnen in twee gemeenschappen met rond de 80 families. Het programma sloeg erg aan en HoPe kreeg aanvragen vanuit andere gemeenschappen om mee te mogen doen aan het programma. Voordeel was dat HoPe al eerder in deze gemeenschappen gewerkt had en dat 'wij elkaar kenden'. Het programma groeide uit naar zeven inheemse gemeenschappen.

Locatie en bereik

Het programma "Voedselzekerheid" draait nu in zeven inheemse gemeenschappen, allen gelegen tussen de 3.800 en 4.200 meter hoogte in de provincie Urubamba van het departement Cusco in het Peruaans Andesgebirge. In totaal nemen ruim 300 families deel aan het programma.

Groenteteelt

Alle deelnemende families hebben thuis een groentetuin. Dankzij klimaatverandering en verbeterde zaden kunnen we ook op vierduizend meter hoogte een aantal gewassen in de openlucht verbouwen. In de koude maanden juni en juli worden de groentetuinen afgedekt met beschermnetten. Zonder deze netten zouden de gewassen aangetast worden door nachtvorst en hagel.

Groenteteelt in de openlucht

Groentes verbouwen onder beschermnetten en in groentekassen

Wekelijks worden twee tot drie groentekassen gebouwd. De families zorgen voor de fundering en de muren. HoPe ondersteunt in de constructie van het dak.

Waterbassins

De hooglanden van Peru kennen een regenperiode en een droge periode. Tijdens de maanden oktober tot en met maart regent het veel, de rest van het jaar is het droog. In de droge periode is men in de bergdorpen afhankelijk van smeltwater van de gletsjers dat via beekjes en rivieren naar lagergelegen gedeeltes stroomt en van bronnen waar grondwater aan de oppervlakte komt.

Om de groentetuinen en -kassen ook in het droge seizoen van water te voorzien installeert HoPe waterbassins. Van een bedrijf dat in de Peruaanse hoofdstad Lima billboards exploiteert heeft HoPe veel gebruikte materialen gekregen.

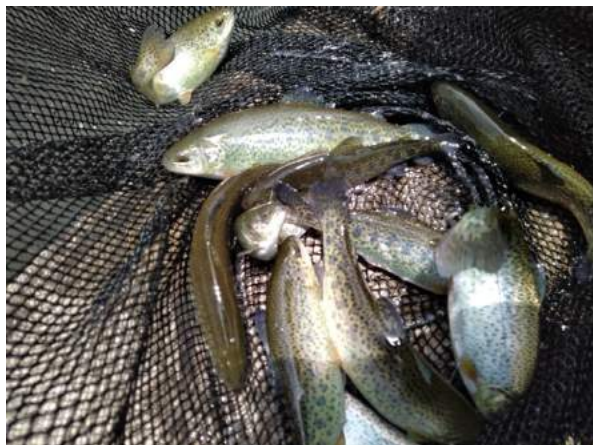
Het sterke materiaal is uitermate geschikt voor de installatie van waterbassins.

In een aantal gevallen heeft HoPe een bassin geïnstalleerd van waaruit verschillende families van water worden voorzien, in gevallen waarbij een familie afgelegen woont krijgen zij een kleine privé watervoorziening. In 2021 zijn 40 bassins aangelegd. Hiermee worden 120 families van water voor irrigatie voorzien.

Viskwekerij en caviafokkerij

De pandemie duurde voort en daarmee groeide de noodzaak voor de productie van eigen voedsel. Het programma werd dan ook uitgebreid met drie kwekerijen voor forellen en twee caviafokkerijen. In 2021 hebben we in totaal 45 duizend babyvisjes uitgezet. Het duurt ruim

zeven tot acht maanden voordat de vissen oogstrijp zijn. Op 15 januari zijn we begonnen met de verkoop van de vissen. De cavia's planten zich goed voort en vinden gretig aftrek in de gemeenschap. Zowel de vissen als de cavia's worden tegen kostprijs verkocht.

Rookvrije en energiezuinige kookhoeken

De programmering en de uitvoering van het programma gebeurt in goed overleg met de gemeenschappen en met de bewoners. De deelnemers aan het programma gaven aan ook andere problemen aan te willen pakken. Zo hebben de woningen in de hoge Andes normaliter geen rookafvoer, de woningen bestaan doorgaans uit één enkele ruimte waar geslapen en gekookt wordt. Overdag vertoeft men meestal buitenshuis maar in het regenseizoen wordt toch ook vaak beschutting gezocht in de eenvoudige woning.

In de hooggebergtes groeien nauwelijks bomen en koken doet men dan ook op gedroogde mest van lama's en alpaca's. Omdat de woning geen rookafvoer heeft vult de ruimte zich

tijdens het koken met dikke rook. Mensen ademen deze rook in en problemen aan longen en luchtwegen komen dan ook erg veel voor bij de bewoners.

Als oplossing installeert HoPe eenvoudige, maar rookvrije en energiezuinige kookhoeken. Onderdeel van de kookhoek is een kleine maar zeer functionele oven. Het oventje wordt op dezelfde manier verwarmd als de kookplaten, simultaan gebruik bespaart dan ook veel brandstof.

Boombepanting

De berghellingen rond de gemeenschappen zijn kaal, de oorspronkelijke bomen en struiken zijn in de afgelopen eeuwen gerooid om als brandstof of bouwmaterial dien te doen. Op kleinschalige wijze wordt al gedurende enkele jaren opnieuw bomen geplant. Het gaat dan met name om inheemse boomsoorten zoals de queñua. De queñua is een erg langzaam groeiende boom en doet vooral dienst als erfafscheiding en windschut. Ook bevordert de queñua de waterbeheersing in de hooglanden.

Op verzoek van de gemeenschappen is HoPe in 2021 begonnen met het ondersteunen van de aanplant van bomen. Samen met de provincie planten we dit jaar 40 duizend inheemse bomen en 40 duizend naaldbomen. Naaldbomen geven op den duur economisch gewin voor de gemeenschappen, het hout kan over een aantal jaren verkocht worden maar net zo belangrijk zijn de eetbare paddenstoelen die in de naaldbossen groeien. De paddenstoelen zijn erg voedzaam en leveren bij verkoop een goede prijs op.

Samen met de gemeenschappen is in 2021 begonnen met de aanleg van een eigen boomkwekerij. Deze is aangelegd op 4.200 meter hoogte waarmee de jonge boompjes direct aangepast zijn aan de hoogte en het klimaat. Jaarlijks willen we honderdtwintigduizend boompjes kweken.

Ouderparticipatie

De participatie van de ouders in de schoolprogramma's is heel belangrijk. In 2020 hebben de ouders aardappelen gepoot voor het voedselprogramma op school. Helaas zijn de scholen ook in 2021 dicht gebleven waardoor men de opbrengst van de oogst onderling heeft moeten verdelen.

In 2021 hebben de ouders gras gezaaid voor het caviaprogramma op school. Het werk wordt uitgevoerd in *faena*, een samenwerkingsverband dat nog uit de tijd van de Inca's stamt.

Seksuele educatie en psychologische ondersteuning

De pandemie brengt naast economische problemen ook veel sociale problemen met zich mee. Het wegvallen van inkomsten is voor iedereen een groot probleem.

Scholen zijn dicht en ouders hebben geen werk. De problemen hopen zich op en dat resulteert

helaas vaak in huiselijk en of seksueel geweld.

Tijdens de lockdown heeft HoPe dagelijks radiospots uitgezonden. Bij de langzame afschaling van de coronamaatregelen heeft HoPe de ruimte gezocht om met bewoners individueel aan het werk te gaan. Sinds november mogen de scholen – onder strikte voorwaarden – weer een

paar dagen per week open. Sindsdien verzorgen psychologen van HoPe workshops voor leerlingen van het basis- en het middelbaar onderwijs.

Uitvoering programma voor voedselzekerheid

HoPe heeft een lange geschiedenis in de gemeenschappen waar het programma wordt uitgevoerd. HoPe ondersteunt sinds 1996 het onderwijs in de inheemse bergdorpen. In 1996 was er slechts vier jaar basisonderwijs voor de kinderen. HoPe heeft er voor gezorgd dat alle dorpen volledig basisonderwijs kregen en in 2002 heeft HoPe in Patacancha de eerste inheemse middelbare school van Peru opgezet, een school waar kinderen in hun eigen traditionele kleding aan de lessen deelnemen en waar het tweetalig intercultureel onderwijs is aangepast aan de taal en de cultuur van de inheemse gemeenschappen. De middelbare school kent een schoolinternaat voor leerlingen die tot wel vijf uur moeten lopen om op school te komen. Alle scholen zijn ondertussen overgedragen aan het Ministerie van onderwijs en het ministerie verzorgt de lessen op de scholen en draagt zorg voor het onderhoud van de scholen.

Leerlingen die de middelbare school in Patacancha hebben afgerond komen in aanmerking voor een studiebeurs van Stichting HoPe, hiermee kunnen zij een beroepsopleiding volgen. Ondertussen zijn tientallen ex-leerlingen van de school binnen een beroepsopleiding afgestudeerd en zijn werkzaam bijvoorbeeld als arts, kok, leerkracht, toeristengids of ICT-specialist. Verschillende ex-leerlingen hebben de opleiding afgerond als technicus in landbouwproductie. Het zijn deze jongeren die het programma voor voedselzekerheid in hun eigen gemeenschappen uitvoeren. Zij worden daarbij ondersteund door een landbouwingenieur en drie *comuneros* (leden van de inheemse boerengemeenschappen).

Voor HoPe is het geweldig om te zien hoe de cirkel is gesloten nu eigen mensen uit de gemeenschappen het voortouw nemen in de ontwikkeling van de eigen streek.

Bij zijn aanstelling als technicus in het programma voor voedselzekerheid vertelde Celso:

“Meneer Walter, ik ken u nog van toen ik op de kleuterschool zat, toen kwam u ons altijd bezoeken met uw hond Alco en bracht u kleurpotloden en sinaasappels voor ons mee. De lagere school waarop ik zat is ook gebouwd door HoPe en ook toen ondersteunde u ons met lesmateriaal. De middelbare school en het schoolinternaat waar ik studeerde waren ook van HoPe en daarna heeft u mij geholpen met mijn beroepsopleiding. En nu ga ik voor HoPe werken. Ik ben enorm bevoorrecht dat u mij ook deze kans geeft!”

Celso aan het werk met een van de deelnemers